Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
DOMNUL ANDREA BIONDI
prezentate la 6 februarie 2025[1]

Cauza C-17/24

CeramTec GmbH
împotriva
Coorstek Bioceramics LLC

[cerere de decizie preliminară formulată de Cour de cassation (Franța)]

„Trimitere preliminară – Marca Uniunii Europene – Reaua-credință a solicitantului – Motive absolute de refuz al înregistrării – Semn constituit exclusiv din forma funcțională a produsului – Lipsa unei legături între soluția tehnică și mărcile înregistrate”

I. Introducere

1. În prezenta cerere de decizie preliminară, Cour de cassation (Curtea de Casație) (Franța) solicită Curții de Justiție să se pronunțe cu privire la posibilele suprapuneri între domeniile de aplicare ale cauzelor de nulitate absolută a mărcii comunitare (devenită marca Uniunii Europene) prevăzute la articolul 52 alineatul (1) literele (a) și (b) din Regulamentul (CE) nr. 207/2009[2] întemeiate pe existența unuia dintre motivele absolute de refuz al înregistrării enumerate la articolul 7 alineatul (1) din acest regulament și, respectiv, pe reaua-credință a solicitantului.

2. Mai precis, instanța de trimitere ridică problema dacă intenția de a perpetua drepturile asupra unei soluții tehnice deținute în temeiul unui brevet expirat este suficientă pentru a caracteriza reaua-credință a solicitantului la data depunerii cererii de înregistrare a mărcii, atunci când se dovedește, după această dată, că semnul a cărui înregistrare s-a solicitat nu încorporează nicio soluție tehnică și că, prin urmare, marca în cauză nu poate fi anulată în temeiul articolului 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu motivul absolut de refuz al înregistrării prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din regulamentul respectiv, care urmărește să împiedice înregistrarea unor semne care conferă titularului mărcii un monopol asupra unor astfel de soluții.

3. În acest scop, instanța menționată adresează Curții trei întrebări, prima privind corelația dintre cauzele de nulitate absolută prevăzute la articolul 52 alineatul (1) litera (a) și, respectiv, litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, iar a doua și treia întrebare privind interpretarea articolului 52 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat.

[1] Limba originală: franceza.

[2] Regulamentul (CE) al Consiliului din 26 februarie 2009 privind marca comunitară (JO 2009, L 78, p. 1).

4. Cererea de decizie preliminară a fost formulată în cadrul unui litigiu având ca obiect o acțiune în contrafacere introdusă de CeramTec GmbH (denumită în continuare „CeramTec”) împotriva Coorstek Bioceramics LLC (denumită în continuare „Coorstek”), în cadrul căreia aceasta din urmă a formulat o cerere reconvențională în nulitatea a trei mărci ale Uniunii Europene deținute de CeramTec.

II. Cadrul juridic

5. Regulamentul nr. 207/2009 a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2015/2424 [3], intrat în vigoare la 23 martie 2016, iar apoi a fost abrogat și înlocuit, cu efect de la 1 octombrie 2017, prin Regulamentul (UE) 2017/1001 [4]. În speță, ansamblul faptelor din litigiul principal intră *ratione temporis* în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 207/2009 în versiunea sa inițială [5].

6. Articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul nr. 207/2009, în versiunea sa aplicabilă faptelor din litigiul principal, prevedea că se respinge înregistrarea semnelor constituite exclusiv din „forma produsului necesară pentru obținerea unui rezultat tehnic”.

7. Articolul 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 era redactat după cum urmează:

„Se declară nulitatea mărcii [Uniunii Europene], ca urmare a unei cereri depuse la Oficiul [pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale)] sau a unei cereri reconvenționale în cadrul unei acțiuni în contrafacere:

(a) atunci când marca [Uniunii Europene] a fost înregistrată contrar dispozițiilor articolului 7;

(b) atunci când solicitantul era de rea-credință în momentul depunerii cererii de înregistrare a mărcii.”

III. Litigiul principal, întrebările preliminare și procedura în fața Curții

8. CeramTec este o societate cu sediul în Germania, specializată în dezvoltarea, fabricarea și distribuirea de componente ceramice tehnice destinate în special compoziției implanturilor de șold sau de genunchi, pe care le vinde producătorilor de proteze pentru a forma proteze de șold complete care sunt ulterior vândute utilizatorilor finali, precum spitalele sau chirurgii ortopezi.

9. Coorstek este o societate de drept american care are ca obiect de activitate fabricarea de componente medicale din ceramică tehnică avansată, în special pentru proteze articulare de șold și dorsale și pentru proteze dentare.

10. CeramTec era titulara unui brevet european, nr. EP 0 542 815, care desemna Franța și privea un material compozit ceramic, care a expirat la 5 august 2011.

[3] Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 16 decembrie 2015 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 207/2009 privind marca comunitară și a Regulamentului (CE) nr. 2868/95 al Comisiei de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 40/94 al Consiliului privind marca comunitară și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2869/95 al Comisiei privind taxele care trebuie plătite Oficiului pentru Armonizare în cadrul Pieței Interne (mărci, desene și modele industriale) (JO 2015, L 341, p. 21).

[4] Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene (JO 2017, L 154, p. 1).

[5] Din decizia de trimitere reiese că atât pretinsele acte de contrafacere, cât și data cererilor de înregistrare a mărcilor contestate, singura relevantă pentru identificarea dreptului material aplicabil cererii reconvenționale în nulitate [a se vedea în acest sens Hotărârea din 29 ianuarie 2020, Sky ș.a. (C-371/18, denumită în continuare „Hotărârea Sky”, EU:C:2020:45, punctul 49)], sunt anterioare datei de 23 martie 2016.

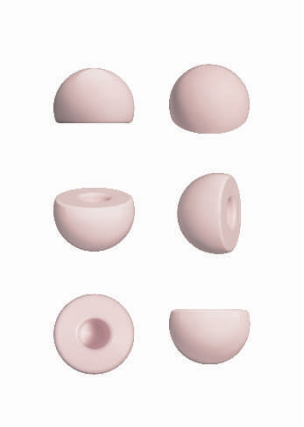
11. La 23 august 2011, CeramTec a depus cereri pentru trei mărci ale Uniunii Europene (denumite în continuare „mărcile contestate”), și anume:

– marca ce acoperă culoarea roz pantone 677C, ediția 2010, înregistrată la 26 martie 2013 sub numărul 010214195, cu prioritate față de o marcă germană din 21 iulie 2011;

– marca figurativă reprezentată mai jos, care revendică culoarea roz pantone 677, înregistrată la 12 aprilie 2013 sub numărul 010214112, cu prioritate față de o marcă germană din 25 iulie 2011;

– marca tridimensională reprezentată mai jos, care revendică culoarea roz pantone 677, înregistrată la 20 iunie 2013 sub numărul 010214179, cu prioritate față de o marcă germană din 26 iulie 2011.

12. La 13 decembrie 2013, CeramTec a chemat în judecată Coortek pentru contrafacerea mărcilor și concurență parazitară. Coorstek a formulat o cerere reconvențională prin care a invocat nulitatea mărcilor contestate.

13. Prin hotărârea din 25 iunie 2021, Cour d’appel de Paris (Curtea de Apel din Paris) (Franța) a anulat mărcile contestate pentru înregistrare cu rea-credință (denumită în continuare „hotărârea Cour d’appel de Paris”).

14. Această instanță a arătat că, la data depunerii cererilor de înregistrare a mărcilor contestate, CeramTec era convinsă de efectul tehnic al oxidului de crom pentru a garanta duritatea și rezistența bilelor ceramice care intrau în compoziția protezelor medicale și că a urmărit să protejeze culoarea roz a bilelor, care rezulta din efectul indus de prezența oxidului de crom în ceramică. Ea a dedus de aici că societatea respectivă avusese intenția de a prelungi monopolul pe care îl deținea asupra soluției tehnice, protejată anterior printr-un brevet care tocmai expirase, și

de a împiedica concurenții să intre pe piața pe care o domina datorită brevetului menționat. CeramTec ar fi avut, așadar, intenția de a obține un drept exclusiv în alte scopuri decât cele care țin de funcția unei mărci.

15. CeramTec a formulat recurs împotriva hotărârii Cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris). Ea susține că o interpretare a articolului 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 care ar permite anularea unei mărci pentru simplul motiv că solicitantul său ar fi avut intenția de a perpetua drepturi asupra unei soluții tehnice, fără să se demonstreze că dreptul asupra acestei mărci asigură sau perpetuează efectiv protecția unei astfel de soluții tehnice, ar echivala cu eludarea domeniului de aplicare al articolului 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din regulamentul în cauză și cu nerespectarea domeniilor de aplicare respective ale acestor două dispoziții. În speță, CeramTec ar fi descoperit, după expirarea brevetului său și după depunerea mărcilor contestate, că oxidul de crom, care conferea culoarea roz revendicată prin mărcile respective, nu avea în realitate niciun efect tehnic. În aceste împrejurări, mărcile contestate nu puteau, în opinia sa, să fi deturnat dreptul mărcilor de la finalitatea sa. Aceasta susține că singura intenție a deponentului este inoperantă și că reținerea soluției contrare ar însemna să se transforme noțiunea de „rea-credință" într-o ușă secretă pentru a aplica motivul de nulitate întemeiat pe aplicarea articolului 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) coroborat cu articolul 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009, fără a impune întrunirea condițiilor sale de aplicare.

16. Coorstek afirmă că articolul 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din regulamentul menționat și cu articolul 52 alineatul (1) litera (b) din acesta răspund unor obiective diferite și că nu se poate considera că cel dintâi constituie un text special care prevalează asupra celui de al doilea. Ar fi vorba despre două ipoteze de anulare a unei mărci care se întemeiază pe temeiuri complet distincte. Potrivit Coorstek, depunerea unui semn efectuată pentru a-și rezerva o soluție tehnică ar aduce atingere concurenței loiale, chiar dacă efectul tehnic brevetat, intrat în domeniul public, s-ar dovedi în cele din urmă ineficient.

17. Instanța de trimitere apreciază că recursul formulat de CeramTec ridică problema inedită a coroborării articolului 7 din Regulamentul nr. 207/2009, la care face trimitere articolul 52 alineatul (1) litera (a) din regulamentul respectiv, și a articolului 52 alineatul (1) litera (b) din acesta. Ea subliniază că CeramTec a introdus acțiuni în contrafacerea mărcilor contestate împotriva Coorstek și în Germania, în Statele Unite și în Elveția și că, în cadrul litigiului inițiat în Germania, Oberlandesgericht Stuttgart (Tribunalul Regional Superior din Stuttgart, Germania) a adoptat, printr-o hotărâre din 13 martie 2023, o orientare diferită în raport cu cea care se desprinde din hotărârea Cour d'appel de Paris (Curtea de Apel din Paris) [6]. Aceasta deduce de aici că există o divergență de interpretare între instanțele de apel ale statelor membre.

[6] Din dosarul național depus la grefa Curții reiese că hotărârea Oberlandesgericht Stuttgart (Tribunalul Regional Superior din Stuttgart) din 13 martie 2023 avea ca obiect încetarea suspendării procedurii de constatare a contrafacerii inițiate de CeramTec în fața instanțelor germane, ca urmare a înregistrării, în anul 2019, a unor noi mărci ale Uniunii Europene, care corespund mărcilor contestate, și a cererii de anulare a acestor mărci, formulată de Coorstek la Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO).

18. În aceste împrejurări, Cour de cassation (Curtea de casație) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 52 din Regulamentul nr. 207/2009 din 26 februarie 2009 privind marca comunitară trebuie interpretat în sensul că acele cauze de nulitate prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera (a) sunt autonome și exclusive în ceea ce privește reaua-credință prevăzută la alineatul (1) litera (b)?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, reaua-credință a deponentului poate fi apreciată numai prin raportare la motivul absolut de refuz al înregistrării prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul nr. 207/2009, fără să se constate că semnul depus ca marcă este constituit exclusiv din forma produsului necesară pentru obținerea unui rezultat tehnic?

3) Articolul 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 207/2009 trebuie interpretat în sensul că exclude reaua-credință a deponentului care a formulat o cerere de înregistrare a mărcii cu intenția de a proteja o soluție tehnică în cazul în care, ulterior acestei cereri, s-a descoperit că nu există nicio legătură între soluția tehnică în discuție și semnele care constituie marca solicitată?”

19. Părțile din litigiul principal, guvernul francez și Comisia Europeană au depus observații scrise. Pledoariile acestor părți interesate au fost ascultate în ședința din 13 noiembrie 2024.

IV. Analiză

20. În conformitate cu cererea Curții, prezentele concluzii se vor concentra asupra celei dintâi și a celei de a doua întrebări preliminare.

21. Înainte de a proceda la examinarea lor, vom aminti pe scurt jurisprudența relevantă în materie de rea-credință a solicitantului la momentul înregistrării unei mărci a Uniunii Europene.

A. Scurtă prezentare a jurisprudenței relevante

22. Noțiunea de „rea-credință” care figurează la articolul 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 este o noțiune autonomă de drept al Uniunii [7]. În lipsa oricărei definiții în acest regulament, stabilirea sensului și a conținutului noțiunii respective trebuie să fie făcută în conformitate cu sensul său obișnuit în limbajul curent, ținând seama și de contextul în care această noțiune este utilizată și de obiectivele urmărite de regulamentul în discuție [8].

23. Deși, conform sensului său obișnuit în limbajul curent, noțiunea de „rea-credință” presupune prezența unei stări de spirit sau a unei intenții necinstite, trebuie să se țină seama, în vederea interpretării sale, de contextul special al dreptului mărcilor, care este cel al comerțului [9]. Curtea a precizat astfel în Hotărârea Koton că respectiva cauză de nulitate absolută prevăzută la articolul 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 se aplică atunci când reiese din indicii

[7] A se vedea în acest sens Hotărârea Sky, punctul 73.

[8] A se vedea Hotărârea din 12 septembrie 2019, Koton Mağazacilik Tekstil Sanayi ve Ticaret/EUIPO (C-104/18 P, denumită în continuare „Hotărârea Koton”, EU:C:2019:724, punctul 43). A se vedea și Hotărârea Sky, punctul 74.

[9] A se vedea Hotărârea Koton, punctul 45.

pertinente și concordante că titularul unei mărci a Uniunii Europene a introdus cererea de înregistrare a acestei mărci nu în scopul de a participa în mod loial la concurență, ci cu intenția de a aduce atingere, într-un mod neconform cu uzanțele loiale, intereselor unor terți sau cu intenția de a obține, chiar fără să vizeze îndeosebi un terț, un drept exclusiv în alte scopuri decât cele care țin de funcțiile unei mărci, în special de funcția esențială de indicare a originii [10].

24. Existența relei-credințe a solicitantului, în sensul articolului 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, trebuie apreciată global, ținând seama de toți factorii pertinenți în speță [11]. Intenția solicitantului unei mărci este un element subiectiv care trebuie însă determinat în mod obiectiv de autoritățile administrative și judiciare competente [12]. Potrivit Curții, numai în acest mod afirmația privind reaua-credință poate fi apreciată în mod obiectiv [13].

25. Printre factorii pertinenți pentru această apreciere se află în special faptul că solicitantul avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință de împrejurările care îi sunt opuse în cadrul argumentului privind reaua-credință invocat în privința sa [14]. După cum arată avocata generală Sharpston în Concluziile prezentate în cauza Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli [15], o intenție poate fi calificată *a priori* ca fiind neloială doar dacă partea respectivă cunoaște contextul de fapt în care această calificare devine adecvată [16]. Totuși, o asemenea cunoaștere sau prezumție de cunoaștere nu este suficientă în sine pentru a stabili existența relei-credințe [17].

26. Curtea și Tribunalul Uniunii Europene au considerat ca fiind relevanți mulți alți factori, cum ar fi, de exemplu, cererea de înregistrare a unei mărci, astfel cum a fost depusă și întinderea sa [18], originea și utilizarea anterioară a semnului a cărui înregistrare se solicită [19], precum și natura mărcii solicitate [20], relațiile comerciale existente între persoana care solicită declararea nulității și titularul mărcii contestate, logica comercială în care se înscrie depunerea cererii de înregistrare și cronologia evenimentelor care au caracterizat respectiva depunere [21], precum și nivelul de notorietate de care se bucură semnul la momentul depunerii cererii prezentate în vederea înregistrării ca marcă comunitară [22].

[10] A se vedea Hotărârea Koton, punctul 46.

[11] A se vedea, referitor la Regulamentul (CE) nr. 40/94 al Consiliului din 20 decembrie 1993 privind marca comunitară (JO 1994, L 11, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 146), Hotărârea din 11 iunie 2009, Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli (C-529/07, denumită în continuare „Hotărârea Lindt”, EU:C:2009:361, punctul 37).

[12] A se vedea Hotărârea Koton, punctul 47 și Hotărârea Lindt, punctul 42. A se vedea de asemenea, în ceea ce privește noțiunea de „rea-credință” în sensul articolului 21 din Regulamentul (CE) nr. 874/2004 al Comisiei din 28 aprilie 2004 de stabilire a normelor de politică publică privind punerea în aplicare și funcțiile domeniului de nivel superior „.eu” și a principiilor de înregistrare (JO 2004, L 162, p. 40, Ediție specială, 13/vol. 45, p. 71), Hotărârea din 3 iunie 2010, Internetportal und Marketing (C-569/08, EU:C:2010:311, punctul 45).

[13] A se vedea Hotărârea Koton, punctul 47.

[14] A se vedea în acest sens Hotărârea Lindt, punctul 39.

[15] C-529/07, denumite în continuare „Concluziile avocatei generale Sharpston prezentate în cauza Lindt”, EU:C:2009:148, punctul 60.

[16] A se vedea Concluziile avocatei generale Sharpston prezentate în cauza Lindt, punctul 61.

[17] A se vedea Hotărârea Lindt, punctele 40 și 41, precum și Hotărârea din 27 iunie 2013, Malaysia Dairy Industries (C-320/12, EU:C:2013:435, punctul 37).

[18] A se vedea Hotărârea Koton, punctul 65.

[19] A se vedea Hotărârea din 8 mai 2014, Simca Europe/OAPI – PSA Peugeot Citroën (Simca) (T-327/12, EU:T:2014:240, punctele 40 și 46); a se vedea și Hotărârea din 21 aprilie 2021, Hasbro/EUIPO – Kreativni Dogadaji (MONOPOLY) (T-663/19, denumită în continuare „Hotărârea Hasbro”, EU:T:2021:211, punctul 38.

[20] A se vedea Hotărârea Lindt, punctul 50.

[21] A se vedea Hotărârea Koton, punctele 62-64

[22] A se vedea Hotărârea Lindt, punctul 51.

27. Toți acești factori nu sunt însă decât ilustrări ale unui set de elemente care ar putea fi luate în considerare [23]. Într-adevăr, după cum a arătat avocata generală Sharpston în Concluziile prezentate în cauza Lindt, noțiunea de „rea-credință”, în sensul articolului 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, nu poate fi cantonată la o categorie limitată de circumstanțe particulare [24].

28. În concluzie, deși jurisprudența Curții și a Tribunalului oferă indicații clare cu privire la modul în care trebuie să se aprecieze reaua-credință a solicitantului unei mărci a Uniunii Europene, noțiunea respectivă rămâne până în prezent nedeterminată. Acest lucru reflectă obiectivul de interes general care stă la baza cauzei de nulitate absolută corespunzătoare și care constă în a împiedica înregistrările de marcă speculative ori contrare uzanțelor loiale în domeniul industrial și comercial. Un asemenea obiectiv ar fi într-adevăr compromis dacă reaua-credință ar trebui să fie definită în mod exhaustiv și dacă ea nu ar putea fi demonstrată decât prin circumstanțe enumerate în mod limitativ [25].

B. Cu privire la prima întrebare preliminară

29. Prin intermediul primei întrebări preliminare, instanța de trimitere solicită în esență Curții să stabilească dacă acele cauze de nulitate absolută prevăzute la articolul 52 alineatul (1) literele (a) și, respectiv, (b) din Regulamentul nr. 207/2009 sunt „autonome” și „exclusive”.

30. Vom aborda mai întâi problema autonomiei acestor cauze de nulitate, iar apoi pe cea a eventualului lor caracter exclusiv.

1. Cauzele de nulitate absolută prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 sunt autonome?

31. Asemenea tuturor persoanelor interesate care au prezentat observații în prezenta procedură, considerăm că acele cauze de nulitate absolută prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 sunt independente una de cealaltă și autonome, în sensul că aplicarea uneia nu presupune și nici nu depinde de aplicarea sau de neaplicarea celeilalte. Fiecare dintre ele are propriul domeniu de aplicare și justifică, ea singură, anularea unei mărci a Uniunii Europene atunci când sunt întrunite condițiile pentru aplicarea sa.

32. Mai întâi, o astfel de independență reiese din modul de redactare și din structura articolului 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009. Cele două cauze de nulitate absolută fac obiectul unor mențiuni distincte în cele două paragrafe ale unei enumerări în cadrul căreia constituie singurele elemente. Acestea sunt separate între ele prin punct și virgulă, ceea ce reflectă, din punct de vedere semantic, intenția legiuitorului Uniunii de a face o distincție clară între cele două situații. Pe de altă parte, dispoziția respectivă nu cuprinde, nici în teza introductivă, nici în enumerarea care urmează, expresii care să indice că elementele sale sunt cumulative.

[23] A se vedea printre altele Hotărârea din 6 iulie 2022, Zdút/EUIPO – Nehera ș.a. (nehera) (T-250/21, EU:T:2022:430, punctul 28).

[24] Concluziile avocatei generale Sharpston prezentate în cauza Lindt, punctul 60.

[25] A se vedea în acest sens, prin raportare la împrejurările luate în considerare de Curte în Hotărârea Lindt, Hotărârea Hasbro, punctul 37. A se vedea de asemenea, în ceea ce privește noțiunea de „rea-credință” în sectorul înregistrării numelor de domenii, Hotărârea din 3 iunie 2010, Internetportal und Marketing (C-569/08, EU:C:2010:311, punctul 37).

33. În continuare, autonomia clauzelor de nulitate absolută enumerate la articolul 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 este confirmată de analiza contextului în care se înscriu acestea, pe de o parte, și a obiectivelor pe care le urmăresc, pe de altă parte.

34. În ceea ce privește contextul, o astfel de autonomie se deduce, mai întâi, din faptul că, spre deosebire de cauza de nulitate prevăzută la litera (b) a acestei dispoziții, cauza de nulitate prevăzută la litera (a) face trimitere la motivele absolute de refuz al înregistrării prevăzute la articolul 7 din regulamentul menționat și trebuie citită și interpretată prin coroborarea sa cu articolul în cauză. Apoi, după cum au observat mai multe persoane interesate care au prezentat observații în prezenta procedură, fiecare dintre motivele de refuz al înregistrării prevăzute la articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 este independent de celelalte și necesită o examinare separată [26], astfel încât articolul 52 alineatul (1) litera (a) din acest regulament vizează el însuși cauze de nulitate absolută care sunt autonome una față de cealaltă și care au fiecare propriul domeniu de aplicare. *A fortiori*, o astfel de autonomie ar trebui recunoscută în ceea ce privește cauza de nulitate prevăzută la litera (b) a dispoziției respective. În sfârșit, cu toate că, în ansamblul său, articolul 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 furnizează o listă exhaustivă a cauzelor de nulitate a unei mărci a Uniunii Europene [27], dispozițiile pe care le prevede la literele (a) și (b) au o natură diferită, cea dintâi având un caracter închis și nefiind aplicabilă decât în cazurile enumerate limitativ la articolul 7 alineatul (1) din regulamentul menționat, iar cea de a doua făcând trimitere la noțiunea deschisă și evolutivă de „rea-credință”, care se poate aplica într-un număr nedeterminat de situații.

35. În ceea ce privește obiectivele, cauzele de nulitate absolută prevăzute la articolul 52 alineatul (1) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 207/2009, deși au același obiectiv ca și normele Uniunii în materie de mărci, care este acela de a contribui la sistemul de concurență nedenaturată în Uniune [28], au totuși scopuri distincte.

36. Cauza de nulitate absolută prevăzută la litera (a) a acestei dispoziții are ca scop anularea mărcilor care au fost înregistrate în pofida faptului că nu îndeplinesc toate condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 și, prin urmare, nu pot face obiectul înregistrării. Aceasta critică o *deficiență a mărcii* și urmărește să protejeze interesul general care stă la baza motivului absolut de refuz de care se leagă.

37. În ceea ce privește în special motivul prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul nr. 207/2009, singurul care este relevant în prezenta cauză [29], Curtea a declarat că interesul general pe care se întemeiază este acela de a evita ca dreptul mărcilor să confere unei întreprinderi un monopol asupra soluțiilor tehnice sau a caracteristicilor utilitare ale unui produs [30]. Curtea a precizat totodată că dispoziția respectivă realizează o punere în balanță a două cerințe care sunt, deopotrivă, susceptibile să contribuie la realizarea unui sistem concurențial

[26] A se vedea, cu privire la Regulamentul nr. 40/94, Hotărârea din 8 mai 2008, Eurohypo/OAPI (C-304/06 P, EU:C:2008:261, punctul 54).

[27] A se vedea Hotărârea Sky, punctele 57 și 58.

[28] A se vedea printre altele Hotărârea Sky, punctul 74 și jurisprudența citată.

[29] Amintim că articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul nr. 207/2009, în versiunea sa inițială, aplicabilă în litigiul principal, prevedea că sunt excluse de la înregistrare semnele constituite exclusiv din „forma produsului necesară pentru obținerea unui rezultat tehnic”. Domeniul de aplicare al acestui motiv absolut de refuz a fost modificat prin Regulamentul 2015/2424, care a introdus formularea utilizată în prezent la articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul 2017/1001, făcând referire la semnele constituite exclusiv „din forma sau din altă caracteristică a produselor care este necesară pentru obținerea unui rezultat tehnic”. Pentru a răspunde la întrebările preliminare, nu este însă necesar să se analizeze aspectul dacă articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul nr. 207/2009 putea fi invocat pentru a împiedica înregistrarea culorii unui produs, dat fiind că aceste întrebări pornesc de la premisa că motivul absolut de refuz prevăzut de dispoziția menționată nu este, în orice caz, aplicabil în împrejurările din cauza principală.

[30] A se vedea Hotărârea din 14 septembrie 2010, Lego Juris/OAPI (C-48/09 P, EU:C:2010:516, punctul 43).

sănătos și loial, și anume, pe de o parte, cea de a evita ca protecția unei soluții tehnice brevetate să fie perpetuată după expirarea brevetului și, pe de altă parte, cea de a limita incapacitatea de a fi înregistrate exclusiv la mărcile care ar jena în mod real utilizarea unei soluții tehnice de către alte întreprinderi [31].

38. Cauza de nulitate absolută prevăzută la articolul 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, la rândul său, urmărește să garanteze că operatorii economici care intenționează să utilizeze sistemul mărcii Uniunii Europene participă în mod loial la concurență Ea urmărește astfel să sancționeze *un viciu inerent al cererii de înregistrare*, iar nu un defect al mărcii ca atare [32].

39. Autonomia cauzelor de nulitate prevăzute la articolul 52 alineatul (1) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 2072009 nu implică în mod necesar că ele sunt și exclusive.

2. Cauzele de nulitate absolută prevăzute la articolul 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 sunt exclusive?

40. Observăm, cu titlu introductiv, că modul de redactare a articolului 52 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009 nu cuprinde, nici în teza introductivă, nici în enumerarea care urmează, expresii care să indice că cele două elemente ale acestei enumerări se exclud reciproc sau, dimpotrivă, că pot coexista. Prin urmare, problema dacă există între aceste elemente un raport logic de exclusivitate trebuie să fie examinată ținând seama în special de contextul și de obiectivele în care se înscrie dispoziția respectivă.

41. În această privință, considerăm, în primul rând, că nimic din Regulamentul nr. 207/2009 nu se opune declarării nulității unei mărci a Uniunii Europene în temeiul mai multor cauze absolute de nulitate, prevăzute la articolul 52 alineatul (1) litera (a) sau literele (a) și (b) din regulamentul menționat. O astfel de situație nu va fi probabil frecventă, dat fiind că, pentru declararea nulității unei mărci a Uniunii Europene, este suficient să fie îndeplinite condițiile pentru aplicarea uneia dintre aceste cauze de nulitate [33] și că consecințele nulității sunt aceleași indiferent care ar fi cauza pe baza căreia a fost declarată [34]. Totuși, aplicarea cumulativă a articolului 52 alineatul (1) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 207/2009 nu poate, în special să fie exclusă, ținând seama îndeosebi de faptul că, în conformitate cu articolul 52 alineatul (3) din acest regulament, atunci când cauza de nulitate nu există decât pentru o parte dintre produsele sau serviciile pentru care marca Uniunii Europene a fost înregistrată, aceasta nu poate fi declarată nulă în întregul său [35].

42. În al doilea rând, niciun element din Regulamentul nr. 207/2009 nu permite să se rețină nici că constatarea inaplicabilității uneia dintre cauzele de nulitate absolută vizate la articolul 52 alineatul (1) litera (a) sau, respectiv, litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 constituie un obstacol în calea aplicării celeilalte. Din cuprinsul punctelor 31-38 din prezentele concluzii reiese că aceste cauze de nulitate diferă atât în ceea ce privește condițiile de aplicare, cât și obiectul și scopul lor. Prin urmare, nu se poate exclude *a priori* posibilitatea ca, atunci când au fost invocate împreună în susținerea unei cereri reconvenționale în nulitate, iar una a fost examinată și

[31] A se vedea în acest sens Hotărârea din 14 septembrie 2010, Lego Juris/OAPI (C-48/09 P, EU:C:2010:516, punctele 44-48).

[32] A se vedea în acest sens Concluziile avocatei generale Sharpston prezentate în cauza Lindt, punctul 41.

[33] A se vedea în acest sens Hotărârea din 11 iulie 2013, SA.PAR./OAPI – Salini Costruttori (GRUPPO SALINI) (T-321/10, EU:T:2013:372, punctul 46).

[34] A se vedea articolul 55 din Regulamentul nr. 207/2009.

[35] Amintim că, asemenea cauzelor de nulitate legate de motivele absolute de refuz al înregistrării, vizate la articolul 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009, reaua-credință poate să privească numai anumite produse sau servicii pentru care marca contestată a fost înregistrată; a se vedea în acest sens, Hotărârea Sky, punctele 79 și 80, precum și punctul 2 din dispozitiv.

înlăturată, cealaltă să fie totuși aplicabilă. Astfel, de exemplu, faptul că, în conformitate cu articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009, o cerere de declarare a nulității întemeiată pe articolul 52 alineatul (1) litera (a) din regulamentul respectiv coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (b), (c) sau (d) din acesta nu poate fi admisă pentru motivul că marca contestată a dobândit între timp un caracter distinctiv nu constituie un obstacol în calea declarării nulității acestei mărci în temeiul articolului 52 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat, invocat de asemenea în susținerea cererii în cauză, în cazul în care s-ar dovedi că titularul său a înregistrat-o cu rea-credință.

3. Concluzie cu privire la prima întrebare preliminară

43. În concluzie, având în vedere considerațiile care precedă, considerăm că trebuie să se răspundă la prima întrebare preliminară că acele cauze de nulitate absolută prevăzute la articolul 52 alineatul (1) litera (a) și, respectiv, litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 sunt autonome, dar nu și exclusive.

C. Cu privire la a doua întrebare preliminară

44. Prin intermediul celei de a doua întrebări preliminare, care este adresată în cazul în care Curtea ar răspunde negativ la prima întrebare, instanța de trimitere ridică în esență problema dacă reaua-credință a unui solicitant a cărui intenție este aceea de a proteja un semn constituit exclusiv din forma necesară pentru obținerea unui rezultat tehnic poate fi apreciată independent de aspectul dacă înregistrarea acestui semn este contrară motivului absolut de refuz prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul nr. 207/2009.

45. Din analiza primei întrebări preliminare reiese că acea cauză de nulitate absolută a mărcii Uniunii Europene întemeiată pe reaua-credință a solicitantului are un domeniu de aplicare și un scop proprii în raport cu cauzele de nulitate absolută care sunt legate de existența unui motiv absolut de refuz al înregistrării.

46. Stabilirea relei-credințe nu depinde de aspectul dacă semnul care face obiectul cererii de înregistrare a mărcii este sau nu este înregistrabil, ci necesită aprecierea intenției solicitantului din perspectiva tuturor împrejurărilor relevante și verificarea conformității sale cu regulile unui comportament recunoscut ca acceptabil în contextul special al dreptului mărcilor și al comerțului [36].

47. Astfel, după cum susține în mod întemeiat Comisia în observațiile sale, reaua-credință nu poate fi dedusă din simplul fapt obiectiv că cererea de înregistrare a mărcii a fost depusă pentru a proteja un semn a cărui înregistrare este exclusă în temeiul unuia dintre motivele absolute de refuz prevăzute la articolul 7 din Regulamentul nr. 207/2009. Acest lucru ar contraveni atât autonomiei cauzelor de nulitate absolută stabilite la articolul 52 alineatul (1) litera (a) și, respectiv, litera (b) din regulamentul respectiv, cât și principiului potrivit căruia buna-credință trebuie să fie

[36] A se vedea în acest sens Hotărârea din 13 noiembrie 2019, Outsource Professional Services/EUIPO (C-528/18 P, EU:C:2019:961, punctul 69), în care este vorba despre însușirea de către solicitant a unui semn descriptiv utilizat de un terț.

prezumată până la proba contrară [37]. În schimb, pentru constatarea faptului că un semn a fost înregistrat în pofida existenței unui motiv absolut de refuz al înregistrării este necesară îndeplinirea tuturor condițiilor obiective de care depinde aplicarea motivului menționat, indiferent de intenția solicitantului.

48. Autonomia cauzelor de nulitate absolută nu exclude însă eventuale suprapuneri atunci când se apreciază validitatea mărcii într-un caz concret.

49. Prin natura lor, înregistrările cu rea-credință pot fi caracterizate de diverse împrejurări factuale și juridice. Acest lucru face deosebit de dificilă definirea în mod abstract a ceea ce caracterizează o asemenea înregistrare și conduce, după cum s-a văzut, la aprecierea fiecărei invocări a relei-credințe pe baza tuturor elementelor relevante prezentate de persoana care solicită declararea nulității.

50. În acest context, nu este exclus ca anumite elemente care trebuie luate în considerare în cadrul aprecierii respective să poată fi relevante și atunci când este vorba despre aprecierea aspectului dacă marca a fost înregistrată cu încălcarea unuia dintre motivele absolute de refuz al înregistrării, fără însă ca aceasta să necesite ca toate condițiile de aplicare a motivului menționat să fie îndeplinite.

51. De altfel, Curtea a ajuns la o concluzie similară în Hotărârea Koton, atunci când a fost chemată să examineze eventualele suprapuneri între cauza de nulitate absolută întemeiată pe reaua-credință a solicitantului și cauza de nulitate relativă prevăzută la articolul 53 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009, referitoare la existența unei mărci anterioare care poate conduce la confuzie cu semnul a cărui înregistrare se solicită [38].

52. Într-o situație precum cea din litigiul principal, în care, în cadrul unei acțiuni reconvenționale în nulitate, se contestă în esență faptul că titularul unei mărci a Uniunii Europene a urmărit prin înregistrarea acesteia o strategie destinată să îi împiedice pe concurenții săi să ofere pe piață produse care încorporează o soluție tehnică asupra căreia beneficia de un monopol datorită unui brevet care tocmai expirase, problema dacă o astfel de înregistrare trebuie considerată ca fiind făcută cu rea-credință este distinctă de aceea dacă marca în cauză este constituită exclusiv din forma necesară pentru obținerea unui rezultat tehnic și, pentru acest motiv, intră în domeniul de aplicare al cauzei de nulitate absolută prevăzută la articolul 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din regulamentul respectiv. În primul caz, este repusă în discuție legitimitatea obiectivelor urmărite de solicitant, în timp ce în al doilea caz este vorba despre validitatea mărcii.

[37] Marca Uniunii Europene beneficiază de o prezumție de validitate (a se vedea articolul 99 alineatul (1) din Regulamentul nr. 207/2009). Revine astfel persoanei ce solicită declararea nulității care înțelege să invoce motivul vizat la articolul 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 sarcina de a dovedi circumstanțele care permit să se conchidă că solicitantul a acționat cu rea-credință la depunerea cererii de înregistrare. Acesta din urmă trebuie apoi, ca urmare a unei răsturnări a prezumției de bună-credință de care beneficia, să furnizeze explicații plauzibile privind obiectivele și logica comercială urmărite prin cererea de înregistrare a mărcii menționate. A se vedea în acest sens Hotărârea Hasbro, punctele 42 și 43.

[38] În această hotărâre, deși a subliniat că acea cauză de nulitate absolută prevăzută la articolul 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 se diferențiază în mod fundamental de cauza de nulitate relativă prevăzută la articolul 53 alineatul (1) litera (a) din regulamentul respectiv, Curtea a admis totuși că una dintre condițiile de aplicare a acestei din urmă dispoziții, și anume utilizarea de către un terț a unui semn identic sau similar cu marca contestată, putea constitui un element al contextului relevant pentru aprecierea relei-credințe, fără însă ca aceasta să implice necesitatea de a se dovedi în mod obligatoriu îndeplinirea tuturor acestor condiții de aplicare și în special a celei referitoare la existența unui risc de confuzie [a se vedea Hotărârea Koton, punctele 49, 53 și 54; a se vedea și Hotărârea din 13 noiembrie 2019, Outsource Professional Services/EUIPO (C-528/18 P, EU:C:2019:961, punctul 61)].

53. Rezultă că neîndeplinirea condițiilor pentru aplicarea articolului 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din acest regulament nu împiedică în sine instanța națională sesizată cu o asemenea acțiune să constate că marca în cauză a fost înregistrată cu rea-credință, atunci când reiese din indicii pertinente și concordante că titularul său a introdus cererea de înregistrare a acestei mărci nu în scopul de a participa în mod loial la concurență, ci cu o intenție necinstită.

54. În cadrul aprecierii unei astfel de intenții, instanța națională sesizată poate lua în considerare împrejurări care ar fi putut să fie relevante pentru verificarea validității mărcii în cauză din perspectiva articolului 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din acest regulament, cum ar fi, de exemplu, natura mărcii în cauză și faptul că anumite caracteristici ale mărcii respective erau protejate printr-un brevet care între timp a expirat. Admiterea unei asemenea posibilități nu conduce la aprecierea relei-credințe a solicitantului „numai prin raportare la motivul absolut de refuz al înregistrării prevăzut la articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul nr. 207/2009”, nici la susținerea unei „coroborări” a acestei dispoziții cu articolul 52 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat [39] sau la compensarea, printr-o trimitere la noțiunea de „rea-credință”, a neîndeplinirii condițiilor de aplicare a motivului în cauză.

55. Acestea fiind spuse, în împrejurări precum cele pe care tocmai le-am descris, reaua-credință nu poate fi dedusă, în opinia noastră, din simplul fapt că înregistrarea semnului în discuție a fost solicitată în scopul de a proteja caracteristicile aspectului unui produs protejate printr-un brevet anterior, atunci când se dovedește că semnul respectiv nu intră în domeniul de aplicare al articolului 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul nr. 207/2009 [40]. Este necesar, prin urmare, să existe alte elemente relevante care să susțină afirmația potrivit căreia solicitantul nu a acționat în scopul de a participa în mod loial la concurență, ci cu o intenție necinstită.

56. Recunoaștem că, într-un astfel de context, linia de demarcație dintre o strategie comercială legitimă și reaua-credință se poate dovedi în practică destul de fină.

57. Pentru a stabili intenția reală a solicitantului, va reveni instanței naționale sesizate sarcina de a aprecia toți factorii relevanți în speță, printre care, în special, natura mărcii în cauză [41], originea semnului protejat și utilizarea acestuia de la crearea sa, domeniul de aplicare al brevetului, precum și cronologia evenimentelor. Pot constitui, în cazul susținerii lor, tot atâtea elemente care pledează în favoarea relei-credințe convingerea titularului mărcii, la data depunerii cererii de înregistrare, că semnul depus ca marcă acoperea soluția tehnică protejată anterior prin brevetul său, împrejurarea că, la aceeași dată, convingerea respectivă era împărtășită de concurenții săi, de utilizatorii produselor în cauză și de comunitatea științifică, precum și faptul că acesta a încercat să mențină o asemenea convingere în rândul clienților săi, de exemplu legând în mod intenționat

[39] O astfel de interpretare coroborată trebuie, în orice caz, să fie exclusă; a se vedea prin analogie Hotărârea din 16 septembrie 2015, Société des Produits Nestlé (C-215/14, EU:C:2015:604, punctul 50).

[40] Camera a patra de recurs a EUIPO s-a pronunțat în esență în acest sens într-o decizie din 6 decembrie 2024, cauza R 12/2024-4 (disponibilă la adresa https://euipo.europa.eu/eSearchCLW/#key/trademark/APL_20241206_R0012_2024-4_001620566). După ce a constatat că marca în cauză nu intra în domeniul de aplicare al articolului 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din Regulamentul 2017/1001, această cameră de recurs, observând că afirmația privind reaua-credință se întemeia pe un singur argument – și anume acela că marca a fost solicitată pentru a înlocui în mod artificial protecția prin brevet cu protecția prin marcă –, a concluzionat că aceasta trebuia respinsă întrucât se baza pe o premisă eronată.

[41] Referitor la natura mărcii, trebuie amintit că în Hotărârea Lindt Curtea a precizat că, în cazul în care semnul în discuție constă în forma și în prezentarea de ansamblu a unui produs, existența relei-credințe a solicitantului ar putea fi stabilită mai ușor atunci când libertatea de alegere a concurenților cu privire la aceste elemente este limitată ca urmare a unor considerații de ordin tehnic sau comercial, astfel încât titularul mărcii este în măsură să împiedice concurenții nu doar să utilizeze un semn identic sau similar, dar și să comercializeze produse comparabile (a se vedea punctul 50 din această hotărâre).

semnul acoperit de marca sa cu soluția tehnică protejată prin brevetul său, deturnând astfel marca de la funcțiile sale, în special de la cea de indicator al originii. În general, poate fi relevantă în cadrul unei asemenea aprecieri orice acțiune a titularului mărcii care permite confirmarea intenției sale de a utiliza înregistrarea solicitată în alte scopuri decât cele urmărite de reglementarea Uniunii în materie de mărci și în special pentru a-i împiedica pe concurenți să intre pe piață utilizând soluția tehnică asupra căreia deținea un monopol ca urmare a brevetului său.

58. În prezența unor indicii care permit confirmarea unei intenții necinstite și răsturnarea prezumției de depunere cu bună-credință, va reveni titularului mărcii sarcina de a dovedi faptul că înregistrarea acesteia se încadrează într-o strategie comercială legitimă sau că a acționat pentru motive care țin de apărarea intereselor sale legitime [42]. În acest context, reaua-credință nu va putea fi totuși exclusă pentru simplul fapt că soluția tehnică presupusă de titularul mărcii la data depunerii cererii de înregistrare s-a dovedit ulterior acestei date ca fiind în mod obiectiv inexistentă. Împrejurările care survin abia după data relevantă pentru aprecierea relei-credințe pot fi luate de fapt în considerare numai în măsura în care ele indică intenția solicitantului de la data respectivă [43]. Pe de altă parte, simplul fapt că o marcă înregistrată cu rea-credință îndeplinește funcții specifice unei mărci, în special funcția de indicare a originii, nu constituie în sine un obstacol în calea anulării sale, aspect demonstrat în mod clar de inaplicabilitatea în cazul înregistrărilor cu rea-credință a normei prevăzute la articolul 52 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009.

59. Înainte de a încheia, dorim să abordăm pe scurt un aspect menționat de CeramTec în observațiile sale. Această societate susține că reaua-credință este demonstrată în contextul unui comportament abuziv și necesită o atingere obiectivă adusă concurenței, care ar fi exclusă atunci când marca în cauză, pe de o parte, nu îi împiedică pe concurenții titularului acesteia să utilizeze o soluție tehnică și, pe de altă parte, îndeplinește funcția de indicare a originii care este specifică unei mărci.

60. În această privință, amintim că, astfel cum se aplică în dreptul mărcilor, reaua-credință se caracterizează printr-o „intenție” fie „de a aduce atingere, într-un mod neconform cu uzanțele loiale, intereselor unor terți”, fie „de a obține, chiar fără să vizeze îndeosebi un terț, un drept exclusiv în alte scopuri decât cele care țin de funcțiile unei mărci” [44]. Așadar, Curtea a făcut distincție între două categorii de situații care pot justifica aplicarea articolului 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009, dintre care cea de a doua cuprinde cazurile în care dreptul exclusiv solicitat prin cererea de înregistrare nu se înscrie în logica uneia dintre funcțiile mărcii.

[42] A se vedea Hotărârea Lindt, punctele 47 și 48; a se vedea și Hotărârea din 13 decembrie 2023, Good Services/EUIPO – ITV Studios Global Distribution (EL ROSCO) (T-383/22, EU:T:2023:801, punctul 29).

[43] A se vedea în acest sens Hotărârea Lindt, punctele 35 și 41. Această chestiune face mai degrabă obiectul celei de a treia întrebări preliminare, care nu este analizată în cadrul prezentelor concluzii.

[44] A se vedea în special punctul 46 din Hotărârea Koton.

61. Deși această categorie acoperă orice strategie abuzivă de depunere [45], din jurisprudența Curții și a Tribunalului nu reiese în schimb că este limitată doar la comportamentele care pot fi calificate ca „abuz de drept” [46]. Din jurisprudența respectivă nu reiese nici că stabilirea relei-credințe în cazurile care intră în această a doua categorie este condiționată de dovedirea existenței unei atingeri sau a unui risc de atingere adusă concurenței sau de dovedirea faptului că titularul mărcii a putut să obțină un avantaj necuvenit prin intermediul comportamentului său abuziv [47]. În orice caz, întrucât momentul pertinent pentru aprecierea existenței relei-credințe a solicitantului este cel al depunerii cererii de înregistrare de către persoana interesată [48], în funcție de împrejurările de la această dată ar trebui să se aprecieze, dacă este cazul, atât existența unui risc obiectiv de atingere adusă concurenței, cât și posibilitatea ca titularul să obțină un avantaj necuvenit prin înregistrarea mărcii, iar nu, după cum pare să sugereze CeramTec, într-un stadiu ulterior [49].

62. În concluzie, având în vedere considerațiile prezentate, apreciem că este necesar să se răspundă la a doua întrebare preliminară că articolul 52 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 207/2009 trebuie interpretat în sensul că, pentru aprecierea relei-credințe a solicitantului, se poate ține seama de elemente care ar putea conduce la constatarea nulității absolute a mărcii contestate în temeiul articolului 52 alineatul (1) litera (a) din regulamentul respectiv coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din acesta. Simpla împrejurare că condițiile pentru aplicarea motivului absolut de refuz al înregistrării prevăzute de această din urmă dispoziție nu sunt îndeplinite în totalitate nu se opune nici unei asemenea luări în considerare, nici anulării mărcii menționate ca urmare a relei-credințe a solicitantului, atunci când reiese, pe baza tuturor factorilor relevanți specifici speței și existenți la momentul depunerii cererii de înregistrare a mărcii, că cererea în cauză a fost formulată nu în scopul de a participa în mod loial la concurență, ci cu o intenție necinstită.

[45] A se vedea în acest sens, Hotărârea din 7 iulie 2016, Copernicus-Trademarks/EUIPO – Maquet (LUCEO) (T-82/14, EU:T:2016:396, punctele 28-33 și 48-52; recurs respins prin Ordonanța din 14 decembrie 2017, Verus/EUIPO, C-101/17 P, EU:C:2017:979), și Ordonanța din 13 iulie 2022, Pejovič/EUIPO – ETA živilska industrija (TALIS) (T-283/21, EU:T:2022:438, punctele 30-32), precum și, în același sens, dar într-un context diferit, Hotărârea din 17 ianuarie 2024, Athlet/EUIPO – Heuver Banden Groothandel (ATHLET) (T-650/22, EU:T:2024:11, punctul 52), și Hotărârea din 7 septembrie 2022, Segimerus/EUIPO – Karsten Manufacturing (MONSOON) (T-627/21, EU:T:2022:530, punctul 37).

[46] În Hotărârea Hasbro (punctul 72), la care face trimitere CeramTec, Tribunalul s-a limitat să observe că strategia de depunere practicată de reclamantă în cauza în care s-a pronunțat această hotărâre, prin care urmărea eludarea normei privind dovada utilizării, „[amintea] de cazul abuzului de drept”. În Concluziile prezentate în cauza Koton (C-104/18 P, EU:C:2019:287), avocata generală Kokott a arătat că „Jurisprudența poate […] să ofere un punct de orientare pentru aprecierea existenței relei-credințe în vederea constatării unui comportament abuziv” (punctul 31), lăsând deschisă problema dacă „reaua-credință nu ar depinde de neatingerea obiectivului și de un avantaj nejustificat, ca în cazul folosirii abuzive, ci reprezintă o abatere de la principiile recunoscute drept cele care însoțesc un comportament etic sau de la utilizările conform bunelor practici în domeniul industrial sau comercial” (punctul 37). La rândul său, Curtea nu a abordat în mod deschis această problemă în Hotărârea Koton, ci s-a limitat să introducă dihotomia de la punctul 46 din această hotărâre.

[47] Este adevărat că, la punctul 74 din Hotărârea Hasbro, la care face trimitere CeramTec, Tribunalul s-a întemeiat pe constatarea EUIPO potrivit căreia reclamanta profitase efectiv de strategia sa de reiterare a depunerii. Totuși, din cuprinsul acestui punct 74, în care se arată că respectiva constatare a fost făcută „în pofida elementelor de probă care arată că intenția reclamantei era în special să evite obligația de a face dovada utilizării mărcii contestate”, reiese că Tribunalul a considerat profitul obținut prin strategia ilicită ca fiind mai degrabă un element ulterior care confirmă intenția necinstită a solicitantului la momentul depunerii cererii de înregistrare decât un element necesar pentru stabilirea relei-credințe.

[48] A se vedea Hotărârea Lindt, punctul 35.

[49] Aceasta este de altfel ceea ce reiese din Hotărârea din 6 iulie 2022, Zdút/EUIPO – Nehera și alții (nehera) (T-250/21, EU:T:2022:430), la care face trimitere CeramTec în observațiile sale. Într-adevăr, în cauza în care s-a pronunțat hotărârea respectivă, afirmația privind reaua-credință întemeiată pe intenția solicitantului de a adopta un comportament parazitar constând în obținerea unui profit necuvenit din renumele unei mărci anterioare a fost respinsă de Tribunal după ce a constatat, printre altele, că marca menționată nu mai beneficia de niciun renume la data depunerii cererii de înregistrare a mărcii (punctele 45-53, 66, 69 și 70 din această hotărâre).

V. Concluzie

63. Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, propunem Curții să răspundă la prima și la a doua întrebare preliminară adresate de Cour de cassation (Curtea de Casație) (Franța) după cum urmează:

1) Articolul 52 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 207/2009 al Consiliului din 26 februarie 2009 privind marca Uniunii Europene

   trebuie interpretat în sensul că

   acele cauze de nulitate absolută a mărcii Uniunii Europene prevăzute la literele (a) și (b) ale acestei dispoziții, referitoare la înregistrarea unei mărci contrar dispozițiilor articolului 7 din regulamentul menționat și, respectiv, la reaua-credință a solicitantului la depunerea cererii de înregistrare a mărcii, sunt autonome, dar nu și exclusive.

2) Pentru aprecierea relei-credințe a solicitantului, se poate ține seama de elemente care ar putea conduce la constatarea nulității absolute a mărcii contestate în temeiul articolului 52 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul 7 alineatul (1) litera (e) punctul (ii) din acest regulament. Simpla împrejurare că condițiile pentru aplicarea motivului absolut de refuz al înregistrării prevăzut de această din urmă dispoziție nu sunt îndeplinite în totalitate nu se opune nici unei asemenea luări în considerare, nici anulării mărcii în cauză ca urmare a relei-credințe a solicitantului, atunci când reiese, pe baza tuturor factorilor relevanți specifici speței și existenți la momentul depunerii cererii de înregistrare a mărcii, că aceasta a fost formulată nu în scopul de a participa în mod loial la concurență, ci cu o intenție necinstită.